BIBLIOTEKARZ PODLASKI
2017/1 (XXXIV)
ISSN 1640-7806
http://bibliotekarzpodlaski.ksiaznicapodlaska.pl/

Jarosław Ławski
Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód"
Uniwersytet w Białymstoku

Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa „Iwan Franko i kultura polska", Kijów, 13-14 października 2016 roku

Rok 2016 jest szczególnym rokiem dla Ukrainy i Ukraińców: trwają zmagania na froncie w Donbasie, równie silne toczą się wewnętrzne boje o reformę państwa, w tym nauki i szkolnictwa. W tymże roku przypadała też doniosła rocznica: 200. rocznica śmierci jednego z fundatorów nowoczesnej samoświadomości ukraińskiej, niezwykle pracowitego, wybitnego krytyka, poety, publicysty, dramatopisarza, epistolografa, społecznika – Iwana Franki (1856–1916). Obchody tej rocznicy odbywały się we Lwowie, gdzie działa wybitny badacz literatury ukraińskiej, Jewhen Nachlik, lecz za główny element obchodów trzeba uznać Konferencję Interdyscyplinarną zorganizowaną przez Katedrę Polonistyki Narodowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki w Kijowie, którą kieruje znakomity, rzutki badacz, zwolennik ukraińsko-polskiej współpracy, prof. Rościsław Radyszewski. Sesja naukowa zyskała wsparcie Akademii Nauki Ukrainy oraz Ambasady RP w Kijowie. W Komitecie Organizacyjnym znaleźli się znamienici ukraińscy badacze i pisarze oraz interesujący się tą problematyką Polacy: prof. Mykoła Żułyński, prof. Ludmiła Grycyk, Dmytro Pawłyczko (pisarz i dyplomata), prof. Walentyna Sobol (UW, Warszawa), prof. Stefan Kozak (Warszawa), prof. Leonid Huberskij (Rektor Uniwersytetu), prof. Jewhen Nachlik (Lwów), dr hab. Mariya Bracka (Kijów), Iwan Matkowski (Drohobycz), prof. Aleksander Suchomłynow (Bierdiańsk), prof. Aleksander Astafiew (Kijów), prof. Wołodymyr Jerszow (Żytomierz), prof. Henryk Sobczuk (Stacja PAN w Kijowie), Hrikorij Semeniuk (Kijów), Wiktor Martyniuk (Kijów), Petro Beh (Kijów) i wyżej podpisany (Białystok). Należy podkreślić też wkład w organizowanie tej znakomitej sesji Sekretarzy Konferencji:

dr Tetiany Czuży, pani Galiny Gajowicz, mgr Galiny Szewczenko i dr Marii Czernika. Szczególny wkład w sprawne przeprowadzenie sesji wniosła pani Emilia Jasiuk, radca Ambasady RP do spraw współpracy naukowo-oświatowej. Nie tylko koordynowała prace, ale i uczestniczyła aktywnie w posiedzeniach.

Zdjęcie z obrad plenarnych Konferencji

Konferencja trwała dwa dni, 13 X w wielkiej sali plenarnej na Uniwersytecie im. T. Szewczenki obrady otworzył prof. Rościsław Radyszewski. W czasie obrad uroczystej sesji plenarnej przemawiali (godz. 12.00–12.30):

– **Стефан Козак** (Варшава), *До питання про польськомовну творчість Івана Франка*;

– **Jarosław Ławski,** prof. dr hab. (Uniwersytet w Białymstoku) *Iwan Franko. Pisarz syntez międzykulturowych*;

– **Євген Нахлік,** д.філол.н., проф., член-кор. НАН України (Інститут Івана Франка НАН України) *«...До найтяжчого бою За правду й волю милу Ти поведеш народи...»: Месіанські мотиви у творчості Івана Франка та польських «трьох пророків»*;

– **Bogdan Burdziej,** dr hab., prof. (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) *Iwan Franko i polskie dyskusje o Żydach i państwie żydowskim*;

– **Микола Лесюк,** д.філол.н., проф. (Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника) *Польськомовні елементи в українських творах Івана Франка*.

Następnie obradowano w IV sekcjach. Zwraca uwagę ogromna ilość zgłoszonych wystąpień. Wśród referentów wymieńmy w Sekcji I (*Spuścizna Iwana Franki. Polskojęzyczny dyskurs krytyczny*):

– **Галина Корбич**, д.філол.н., проф. (Університет імені Адама Міцкевича в Познані) *Іван Франко – критик польської літератури. Виступи на шпальтах «Літературно-наукового вісника»*;
– **Danuta Szymonik**, dr hab., prof. (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach) *Iwan Franko o literaturze polskiej na łamach petersburskiego «Kraju»*;
– **Ігор Набитович**, д.філол.н., проф. (Університет імені Марії Кюрі-Склодовської в Любліні) *Народження українського життєписання в Галичині: Іван Франко – біограф польсько-українського письменника Івана (Яна) Федоровича*;
– **Наталія Совтис**, д.філол.н., доц., проф. (Рівненський державний гуманітарний університет) *Правописні міркування Л.Е. Венглінського в рецепції І. Франка*;
– **Богдана Гончаренко**, асп. (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) *Тенденції польського позитивізму в літературно-критичних працях Івана Франка*.

W Sekcji II (*Polska literatura romantyczna w recepcji Iwana Franki*) wysłuchaliśmy m. in. wystąpień:

– **Олександр Астаф'єв**, д.філол.н., проф. (Київський національний університет і мені Тараса Шевченка) *Поезія Богдана Залеського у сприйманні Івана Франка*;
– **Віктор Гуменюк**, д.філол.н., проф. (Спілка письменників України) *Драматична поема Адама Міцкевича «Дзяди» в потрактуваннях Івана Франка*;
– **Вікторія Білявська**, к.філол.н., асист. (Житомирський державний університет імені Івана Франка) *Мемуаристика Правобережної України доби романтизму в контексті наукового дискурсу Івана Франка*;
– **Наталія Єржиківська**, к.філол.н., ст. наук.співроб. (Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України) *Рецепція Юліуша Словацького у творчості Івана Франка та Євгена Маланюка*;
– **Anna Kozak**, doktorantka (Uniwersytet Warszawski) *Iwan Franko i Juliusz Słowacki: paralele poetyckie*.

W Sekcji III (*Twórczość Iwana Franki w świetle komparatystyki*) przemawiali:

– **Олена Ткаченко**, д.філол.н., доц., проф. (Сумський державний університет) *Іван Франко і Ян Кохановський: елегійний дискурс*;

– **Ольга Гуменюк,** к.філол.н., доц. (Кримський інженерно-педагогічний університет, м. Сімферополь) *Кримськотатарські культурні реалії в контексті орієнтальних зацікавлень Адама Міцкевича та Івана Франка*;
– **Людмила Ромащенко,** д.філол.н., проф. (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького) *Іван Франко і Теодор Томаш Єж: точки дотику*;
– **Роман Голод,** д.філол.н., проф. (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника) *Іван Франко та література польського позитивізму*;
– **Anna Janicka,** dr hab., prof. (Uniwersytet w Białymstoku) *Iwan Franko i modernizm. Spojrzenia z polskiej perspektywy*;
– **Юрій Ковалів,** д.філол.н., проф. (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) *Любовний дискурс у поезії Івана Франка та Яна Каспровича*;
– **Володимир Погребенник,** д.філол.н., проф. (Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова) *Творчий діалог Івана Франка і Станіслава Вінценза*.

Wreszcie w Sekcji IV (*Recepcja twórczości Iwana Franko*) wystąpienia zaprezentowali chociażby:
– **Володимир Єршов,** д.філол.наук, проф. (Житомирський державний університет імені Івана Франка) *Житомирські франкознавчі студії про польську літературу*;
– **Ольга Харлан,** д.філол.н., проф. (Бердянський державний педагогічний університет) *Іван Франко і польська проза: рецепція проблеми на сторінках журналу «Червоний шлях» (1923–1936)*;
– **Albert Nowacki,** dr ad. (Katolicki Uniwersytet Lubelski) *Powieść kryminalna w twórczym dorobku Iwana Franki*;
– **Микола Зимомря,** д.філол.н., проф. (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка);
– **Ольга Цівкач,** к.філол.н., доц. (Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника) *Спогади Горація Сафріна про Івана Франка;*
– **Tadeusz Karabowicz,** dr, (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) *Wpływ polskojęzycznej twórczości Iwana Franki na dyskurs literacki Wiry Wowk*;
– **Валентина Соболь,** д.філол.н., проф. (Варшавський університет) *Лірична драма Франка «Зів'яле листя». Польські паралелі і переклади*;

– **Anna Choma-Suwała,** dr ad. (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) *Poezja Iwana Franki w tłumaczeniach Kazimierza Andrzeja Jaworskiego*.

Program Konferencji był niezwykle napięty. Nic dziwnego, że brakowało czasu na dyskusje, które i tak – toczone w niezwykle przyjaznej atmosferze – miały niejednokrotnie burzliwy charakter, przenosiły się w kuluary. Należy podziękować Ambasadzie RP, iż podjęła Gości Konferencji, co w Kijowie jest już zwyczajem, uroczystą kolacją. Po raz pierwszy w roli gospodarza wystąpił nowy Ambasador RP na Ukrainie, pan Jan Piekło. W czasie spotkania dyskutowano i o Iwanie Franko, i o przeżywających szczególny moment polsko-ukraińskich relacjach.

Zdjęcie z obrad plenarnych Konferencji

Drugi dzień Konferencji rozpoczął się od obrad w Kampusie Uniwersyteckim przy ul. Wasilkiwskiej. Przemawiali między innymi:

– **Дмитро Степовик,** акад. АН Вищої школи України *Іван Франко і українська греко-католицька церква*;

– **Ігор Гирич,** д.істор.н., проф. (Інститут археографії НАН України) *Роль Франка у справі перенесення редакції «Літературно-наукового вісника» в Київ*;

– **Василь Івашків,** д.філол.н., проф. (Львівський університет імені Івана Франка) *Іван Франко і «Towarzystwo Ludoznawcze»*;

– **Іван Матковський,** доктор філософії (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка) *Іван Франко – засновник «Людознавчого товариства»*;

– **Віктор Короткий**, к.істор.н. (Інститут історії НАН України) *Іван Франко про хлопоманів і хлопоманство*;
– **Лариса Вахніна**, к.філол.н., пров. наук. співроб. (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії імені М.Т. Рильського НАН України) *Іван Франко та Александр Брюкнер у контексті діяльності Народознавчого товариства у Львові*;
– **Artur Bracki**, dr hab., ad. (Uniwersytet Gdański) *Motywy ludowe w polskojęzycznej twórczości Iwana Franki*.

Ważną i podniosłą częścią obrad była prezentacja przekładu książki prof. Bogdana Burdzieja (UMK, Toruń) na język ukraiński: Б. Бурдзей, *Інший світ людської надії: монографія*. Пер. з польськ. І. Шевченко; ред. пер. О. Янішевський. – Київ, 2015 (Tytuł polski: B. Burdziej, *Inny świat ludzkiej nadziei. „Szkice" Adama Szymańskiego na tle literatury zsyłkowej*, Toruń 1991). W przemówieniu prof. Burdziej dotknął wspólnego, bolesnego dla obu narodów – ukraińskiego i polskiego – doświadczenia Sybiru. Książkę na ukraiński z powodzeniem przełożyła pani Irena Szewczenko, a zredagował dr Aleksander Janiszewski. Zaprezentowano kolejne tomy „Kijowskich Studiów Polonistycznych" (XXVII i XXVIII), w tym przekład na j. ukraiński książki slawisty UJ, słynnego prof. Tadeusza Grabowskiego: Т.С. Грабовський, *Росія «опікунка» слов´ян: I Русь-Україна, II Білорусь* / Пер. з польськ. Р. Радишевський, К. Строганова. – Київ, 2016 (Tytuł polski: T. S. Grabowski, *Rosya jako „opiekunka" Słowian* (*dwa odczyty wypowiedziane w Piotrkowie dn. 16 i 17 maja 1946 r.*), Kraków 1916. Jednym z inicjatorów przekładu tej niezwykle aktualnej pracy był prof. Julian Maślanka (UJ, Kraków), a ideę tę spełnił, opatrując tom obszernym, dwujęzycznym wstępem, prof. Rościsław Radyszewski.

Drugi dzień obrad zakończyły koncert muzyki ukraińskiej i polskiej oraz uroczysta kolacja przy akompaniamencie muzyki (wykonano m. in. utwory do słów Rościsława Radyszewskiego). Owocem spotkania jest tom studiów, który ukazał się w pierwszej połowie 2017 roku. Konferencja kijowska odbywała się w szczególnej atmosferze: napięć politycznych, obchodów święta Pokrowy w Kijowie, manifestacji na Majdanie Partii „Swoboda", polskiej premiery filmu *Wołyń* Wojciecha Smarzowskiego, dyskusji o polsko-ukraińskiej historii. A jednak – przy liczniejszej niż w poprzednich latach obecności badaczy z Polski – zdominował nasze rozmowy niebywały fenomen z polsko-ukraińskich relacji kulturalnych: Iwan Franko był oto autorem ponad 1000 (*sic!*) tekstów napisanych po polsku. Na Konferencji zaprezentowano I tom z V zaplanowanych wydań polsko-

Uczestnicy Konferencji

językcznych pism Franki. Edycji tej podjęli się dr Jan Matkowski i Ihor Rozłucki ze Zjednoczenia Nauczycieli Polskich na Ukrainie, wydanie wsparły Instytut Książki i MKiDN. Tom: Iwan Franko, *Szkice o literaturze. Kultura, literaturoznawstwo, publicystyka*, Drohobycz–Warszawa 2016 (pięknie wydany!) prof. Radyszewski nazwał „przełomowym” w polsko-ukraińskich relacjach. Wypada wyrazić nadzieję, że Redaktorom starczy sił i środków, by to znakomite dzieło do końca doprowadzić.

Konferencję „Iwan Franko i kultura polska” uznać trzeba za jedno z najważniejszych wydarzeń nie tylko w polsko-ukraińskim wymiarze, lecz w skali środkowoeuropejskiej.